

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön. — ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egész évre 10 K, félfévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
s körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: BETEGH PÁL LAPTULAJDONOS

FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZ. LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, (hova a
kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint
Nyílt-tér sora 1 K. — M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489.sz

A székely-akció.

Irta: László Gyula.

A székely kirendeltség mult évi működéséről kiadott jelentéssel a lapok sűrűn foglalkoznak. Egyik-másik földicséri s olyan eredményeket tulajdonít a kirendeltségnek, a miről a jelentésben szó nincs. A másik része meg azt kürtöli ki a világnak, hogy a kirendeltség még semmit sem tett; nem szüntette meg a kivándorlást, nem mentesítette a székelyeket az adósságtól, nem tette tönkre a nemzetiségi pénzügyeket, nem építette ki a vasutakat, nem létesített gyárakat, nem nyitott bányákat, nem csinált méhészeti iskolát, szóval a székelység ezer baját nem orvosolta meg és sok ezer egyennek föltámadt igényét nem elégítette ki.

Legyünk igazságosak. A ki az említett jelentést bírálja, az olvassa el előbb a székely kongresszus vaskos jegyzőkönyvét, olvassa el a kirendeltségnek mult évben kiadott munkaprogramját és ezek mellett vessen számot nemcsak a feladatok sokféleségével és nagyságával, hanem a székely népnek konzervatív hajlamaival, a székely társadalom közönyével, a közigazgatás faktorai egy részének felületességével és ezek tetejébe vessen számot azzal az általános bal felfogással is, mely a közigazgatási érdekek szolgálatában is politikát lát.

Vagy próbáljon előbb a közügy tövises útjára lépni, kezdjen valamit gyakorlatilag is megvalósítani. Akkor hozzászólhat a székely-kérdéshez némi igazsággal.

A mostani szalma-csépelés azonban csak arra jó, hogy a nemzetiségek elbizakodottságát növelje, csufondároskodását kihívja, másfelől pedig, hogy a székely népet reménykedésétől megfossza s a székely ügyeknek kevés számú, de tagadhatatlan jóindulatú munkásait elkedveltenítse.

A jelentés adatszerűen sorolja fel a kirendeltség mult évi működését, annak nyílt bevallásával, hogy egész munkát nem végezhetett, hogy sok dologban még a kezdet kezdetén van.

Bevallja, hogy az akciónak nem célja máról holnapra való segélyeket osztogatni és gyors sikereket elérni. Hanem eszközöket kellett szerezni, intézményeket létesíteni s oda nevelni az embereket, hogy az eszközök és intézmények segítségével

a székely nép értelmessége, szorgalma, szóval önéreje alakítsa át majd egykor az itteni szegényes mezőgazdasági viszonyokat.

Az eddigi működés eredménye ma még nem látható, az eszmék, a melyek az akciót irányítják s a cél érdekében mozgásba hoznak szellemi és anyagi erőt — még testet nem öltöttek. Még sok idő fog tehát eltelni, míg tisztán látunk ebben a dologban s egészében megítélhetjük a székely kirendeltség munkáját.

Értem azt, hogy ha az akció egyes kezdeményezéseit teszik bírálat tárgyává ahhoz értő helyismerettel bíró szakférfiak és elmondják saját nézetüket: miként vélik a célt egyes gazdasági törekvés keretében legcélszerűbben elérni. De az egész eddig kezdett dolgokon keresztül lovagolni s leszólni jobbra-balra mindent és végül nevéssé tenni egy intézményt, melynek előhívásában annyi önzetlen székely ügybarát egy évtizeden át dolgozott, nem kedves senki előtt, aki a székely közügyekben tapasztalatokkal bír és átérzi a székely-kérdés nehézségeit és nagy horderejét.

Mert nem tesz jó szolgálatot, aki az amugy is minden újítás iránt bizalmatlankodó székely népet elidegeníti az érdekében kezdett akciótól és a székely társadalomról s a székely ügyek élén álló férfiakról gyöngöséget áruel.

Viszont az sem helyénvaló, hogy minden egyes kezdeményezést idő előtt azon melegében úgy tüntessenek föl, mint ha azzal már meg volna mentve a székely. Mert sokkal komolyabb, sokkal mélyrehatóbb ez a mozzalom, sem hogy annak piaci reklámra volna szüksége.

A helyzet gyökeres változását az időtől is kell várni, országos nagy gazdasági tényezők létrejöttéhez is kell kötni. (A székely vasutak építésének befejezéséhez s az önálló vámterület eléréséhez.) Az idő érlel még a kérdésen, segít a közvélemény kialakulásán s most elvetett magvai a székelység életfáinak kikelnek, virágoznak és egykor gyümölcsöt is hoznak.

A székely-kérdés egyébként nem monopolioma a kirendeltségnek, annak megoldásán más faktorok is fáradoznak s más irányban folytatott szakadatlan munkálkodás is (régebbi, mint a kirendeltségé) várja a megfogható érvényesülést. A kritika tehát azoknak is szólhat.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

Elvesztett lélek.

— Irta: GAMMA. —

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

(8. folytatás.)

Összeszorított öklökkel örvongve verte az átlátszó födelet. Ütötte teljes erővel, szünet nélkül. Hasztalan. Kezei ellenállás nélkül hatoltak át a födélen, a fekvő alak fején, az emelvényen és estek vissza oldalára a nélkül, hogy valami akadályba ütköztek volna. Mintha csak levegőt értek volna ütéseit. Mikor végre kissé lecsillapodott a két emberre tekintett, a kik oly nyugodtan végezték a dolgukat, mintha semmi sem történt volna közöttük. Meglátszott rajtuk, hogy teljesen egyedül érzik magukat.

Álmodom, nem lehet másképp — gondolta a fiatal ember, de amint képmására tekintett, mely ismét lezárt szemekkel, mozdulatlanul feküdt s csupán alig emelkedő melle árulta el, hogy élő, újra megszállotta lelkét a rémület és borzadály. A doktorhoz rohant és megragadta vállait: — Beszéljen hát az Istenért! Mi ez? Örült vagyok? Beszéljen hát!

Göresösen belekapaszkodva rázta s folyton

fokozódó izgatottsággal összefüggéstelen kérdéseket kiáltott fölébe.

A doktor teste szilárdan, mint a kőfal ellenállt a rázásnak. Árbár a fiatal ember teljes erejével rávetette magát, hajszálnyira sem volt képes helyzetéből kimozdítani. Egyáltalán nem vett tudomást a jelenlétéről. Úgy látszott, hogy nem hallja, nem látja és nem érzi, hogy egy harmadik is van közelébe, aki hangosan kiabál s ki nem valami kíméletesen érinti vállait. Változatlan, komor arkifejezéssel, figyelt felváltva az emelvényekre, James munkájára és időnkint gondosan nézett egy óra forma szerkezetet. És a mikor helyéből kimozdult, hogy pár lépést tegyen, Lajos ujjai, melyek ugyszólva bemélyedtek vállába, anélkül, hogy legcsekélyebb erőfeszítést tett volna, lesiklottak róla. Lajos e különös jelenségek hatása alatt azt sem tudta mit cselekszik. Agyában az a gondolat villant meg, hogy meg fogja semmisíteni azt a kísértetet, aki az ő testét bitorolja, leüti a doktort. Talán akkor megszabadul a gyötrelmes álomtól, mely már-már az örvongésbe kergeti. Körülnézett és egy ércrudat vett észre, mely a falhoz volt támasztva. Megragadta és fel akarta emelni. Hasztalan. A legnagyobb erőfeszítéssel sem volt rá képes. A rud mozdulatlan maradt. Tagjai újra remegni kezdtek. Valóságos örvongó rémület vett rajta erőt. Érezte,

Egy dolgot a székely kirendeltség érdemül már most följegyezhetünk. Ez az állattenyésztés fejlesztésére folytatott munkálkodása. Legelők teremtése, azok javítása, az állat-anyag javítása, a tejtermékek feldolgozása és azok értékesítése egy-magában komoly figyelmet érdemel.

Amikor ez a munka befejezést nyer, meg vagyok győződve, milliókkal emelkedik a székely nép jövedelme.

En már ezért is meg tudom bocsátani azt az egy-két balul kiütött kísérletezést, ami elvégre egy ily terjedelmes akció keretében előfordulhat. Ahol százezerek létérdekéről van szó, ott ha veszendőbe is megy valamelyes áldozat, azon tovább kell menni.

Más fejezetekre tartoznak a székely népelet gyökerét aláásó jelenségek, hogy csak néhányat említek: az eladósodás, az iszákosság és a kivándorlás lehető korlátozása.

Am erre nem elég sem egy, sem tíz hivatal. Ennek veszélyét meg kell értenie az egész székely társadalom s ebben össze kell hogy fogjon mindenki, akinek valamelyes befolyása van a népre.

Erre volnának jók a Székely-társaságok.

De a dolog el volt hibázva ott, a mikor a székely miniszteri kirendeltség ezt a társadalmi szervezetet nem vette eléggé figyelembe.

Amikor megjelent itt hatalmi eszközeivel, anyagi erőforrásokkal, akkor engedte felülkerekedni a közfelfogásnak azt a hirtelen megnyilatkozását, hogy a Székely társaságokra most már szükség nincs, hogy azok helyett mindent elvégez a kormánybiztosság.

Nem sietett ezt a szervezetet magához ragadni, tovább építeni és a székelymentési akció erős támasztékává, egyben-másban önálló végrehajtó közegévé fejleszteni.

A jelen mozgalom kezdő kis emberei tovább láttak, amikor a székely kérdés megoldásának a nyitját kutatták.

Számoltak a tapasztalatokkal, mik arra a felfedezésre juttatták, hogy a nemzetiségek sikereiket erős társadalmi szervezetüknek köszönhetik. Visszapillantottak a hetvenes években a Székely Egyesület, a nyolcvanas években pedig az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület keletkezésére s az akkor feltörő nemzeti lelkesedés

hogy meg kell fuldania. Kezeivel kapkodott a levegőben. Kiáltani, futni szeretett volna, de nem bírt. Érezte, hogy gyorsan esik lefelé valami feneketlen fekete mélységbe...

VIII.

— Nos, jobban érzi most magát?

Lajos felnyitotta szeméit és körülnézett. Karosszékekben, majdnem fekvő helyzetben ült a doktor dolgozó szobájában. A nyitott ablakon keresztül a tűzvörös fényben égő felhőkre esett tekintete. A nap lemenőben volt.

Sajátságos sárgás világításban látta maga körül a tárgyakat. Feje nehéz volt és kábult. Semmi vágyat sem érzett, hogy megmozduljon. A doktor mellette állt és egy poharat tartott a kezében.

— Jobban van már? — ismétlé.

Beszélni, kérdezősködni akart, de nagyon fáradtnak érezte magát. Csak a fejével bólintott. Igen. Jobban érzi magát. Eltűnődött. De hát mi történt vele tulajdonképpen. Álmos volt. Talán aludt. Kérdően nézett a doktorra.

— Egy kis szédülés. Ilyenkor tavasszal nem ritka — szólta az mosolyogva. Máskor is megtörtént?

Csendesen, szótlánul ingatta fejét. Nem. Nem emlékszik, hogy ilyesmi történt volna vele. (Folyt. köv.)

hirtelen megcsappanásából arra a következtetésre jutottak, hogy egy erős nemzeti közvélemény kialakulása nélkül s a társadalom minden rétegének (városokban és falukban, társadalmi állásra tekintet nélkül) a mozgalom aktív szerepkörébe tömeges bevonása nélkül gyors és egész sikert elérni nem lehet.

Vagyis meggyőződtek, hogy a székely kérdést rideg bürokratizmussal kezelni nem szabad. Hogy szerepet kell juttatni a társadalomnak, szóval mindenkinek, akinek szíve és érzéke van a dologhoz; azoknak is, akik véletlenül nem tartoznak semmilyen hatalmi kötelekhez.

Kezdték azzal, hogy a székely társadalmat közönyből fölrazzák, a körülötte levő veszélyekre figyelmeztessék s ezekkel szemben a köteles cselekvésre serkentsék. És megkezdődött a szervezkedés.

Talpra álltak a székely ügyek munkásai ott is, a hol van és reméltük, oly egyénekben is, a kikre nem is számítottunk, de a kik összevéve becses intellektuális erőt hoztak a mozgalomba.

Következett volna a szervezet további kiterjesztése és végre mindannyinak egy szövetségbe vonása, hogy együttes erővel érleljék az eszmét s azok program szerinti végrehajtásban biztosságot nyerjenek.

Szóval a társadalom öntudatra ébredése a jobb uton haladt s már jelentkeztek egyes kezdeményezéseknek biztató sikerei is.

Ekkor jött a kormánybiztosság, amely természetesen első sorban ezen szervezetre kellett volna támaszkodjék. Ahol gyöngye, ott erősítse, a hol cselekvésre képes, ott saját feladatainak végrehajtására is megnyerje s a hol még nincs, de jelenléte szükséges, ott az alakulást megsegítse.

Akik teljes mértékben felfogták ez állami intézménynek azon rendeltetését, hogy a székely népet nagy nyomorúságából kivezetni lesz hivatva, akik örvendeztek is a fölött, hogy végre a tizenkettedik órában megjött az állam segítsége, azok önként siettek fölajánlani szolgáltatukat.

Már csak azért is, mert oly időben jött, a mikor az egész társadalom forrongásban volt s az akció biztosságát láthatta kezdendő munkájának.

A kormánybiztosság azonban nem számolt a mult idők tanulságaival. S ez még hagyján, de a jelenlevő társadalmi vívmányokat is mellőzte. Megindult a maga lábán és nem tekintve se jobbra, se balra, szuverén hatalommal kezelte a kérdést. És engedte felülkerekedni a kishitűségnek azt a megnyilatkozását, hogy a Székely Társaságok befejezték szerepüket.

Persze a székely ügyeknek elhanyagolása immár ránehezedett a közlekiismeretre, de a kényelemszeretethez és könnyelműségnek kapóra jött a kirendeltség, hogy a köteleesség egész súlyát áthárítsa arra.

Itt volt elhibázva a dolog. Ez az oka, hogy a kirendeltséget már most is oly kevesen értik meg s hogy — mint jelentésében is említi — sok feladat áll még előtte s ezek egyike éppen a közöny leküzdése.

Én is azt mondom (hirdettem is mindig), hogy a székely kérdést a társadalom szervezése, a társadalom arra nevelése, öntudatának kifejlesztése nélkül gyökeresen és véglegesen megoldani semmilyen faktornak nem sikerül. Ebben a legnagyobb szolgálatot az teszi s a legmaradandóbb emléket az állítja föl magának, aki a székely társadalmat cselekvő képessé teszi. Hogy ezer szem lásson, ezer kéz dolgozzék; s a munkának szemmel látható foganatja legyen és az erőt megérezzék kint is, versenyző nemzetiségünk is.

Nem elérhetetlen. Csak egy hasonlattal éljek: aki muzsikálni akar, annak nem elég csak a kottát ismerni, de tudjon igazában muzsikálni is. A székely néppel bánni kell tudni.

— **Vizsgai íráshoz** igen szép, három színű magyar kerettel, legfinomabb fehér papírra nyomtatott vizsgalapok kaphatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társai könyv- és papírkereskedésében) 100-ankint 1 K 40 f (70 kr).

Udvarhelyvármegye szabályrendelete a területén levő fürdők és gyógyhelyekről.

I. Fejezet.

Általános intézkedések.

1. §. A vármegye fürdő és gyógyhelyein a szenvedő emberiség érdeke a nyilvános intézményeknek, a közrendnek és közegészségügynek szigorúbb kezelését és felügyeletét követelven, azt a vármegye közönsége jelen szabályzat keretén belül állapítja meg.

Fürdő- és a gyógyhely-telephez tartozóknak tekintetnek és ezen szabályzat rendelkezései alatt állanak mindazon vendéglők, magánházak és nyaralók is, melyek nem a szorosan vett fürdő vagy gyógyhely területén, hanem azzal összefüggőleg akár más község határában, illetve a fürdő és gyógyhely folytatásaképpen oly területen vannak, mely a fürdő, illetve gyógyhelytől egy kilométer távolságra esik.

Az ezen helyeken lakó személyek (vendégek) is közrendőri tekintetben az ezen szabályrendelettel szabályozott hatósági ügykör és rendészeti hatáskör alatt állanak.

2. §. A fürdő és gyógyhelyeken, a személyes vagyonsbiztonság érdekében és a vendégek nyugalmának biztosítása céljából fürdőbiztosok rendelendők ki. Ily fürdőbiztosul, oly helyen, hol átlag évenként legalább 300 vendég fordul meg, csak valóságos vagy tiszteletbeli főszolgabírák, vagy szolgabírák jelölhetők ki. Kisebb fürdőkben ellenben a felügyelettel a szolgabírói hivatal ellenőrzése mellett a községi előjáróság is megbízható.

3. §. A fürdőbiztosokat a vármegye közönsége minden évben a december havi közgyűlésből küldi ki. Díjazásuk iránt, a mely általánosságban is megállapítható, a vármegye közönsége rendes költségvetésének keretén belül intézkedik. A fürdőbiztos hivatalos helyiségeül, a fürdőtulajdonos egy megfelelő és berendezett szobát díjtalanul bocsát a fürdőbiztos rendelkezésére.

4. §. A fürdőbiztos kötelességei a belügyi m. kir. miniszter urnak 1893. évi 44,404 sz. a. kiadott rendeletével vannak szabályozva. Ezekből folyólag:

1. Felügyel a fürdő, illetve gyógyhely közegészségügyi viszonyaira és hol e tekintetben törvénnyellenes hiányokat észlel, annak elhárítása iránt intézkedik és intézkedéseit úgy a község, mint a fürdővállalat és a magánosok foganatosítani kötelesek.

2. Felügyel a köztisztaságra, a fürdőben levő házaknak betisztaságára és a lakásviszonyok egészségügyi feltételeinek betartására, az utak, sétányok jókarban és tisztántartására és az esetleg felmerülő hiányok eltávolítása iránt intézkedik.

3. Felügyel a fürdő területén forgalomba kerülő tápszerek kifogástalan voltára, az emberi egészségre ártalmasokkal szemben az 1876 évi 31026. és az 1879. évi 57627. szám alatt kiadott belügyminiszteri rendeletek s egyéb ez irányban tett intézkedések értelmében jár el.

4. Az előző pontból kifolyólag, a fürdőévad alatt hetenkint legalább egyszer a fürdőben levő szállodákat, vendéglőket, korcsmákat, élelmiszert áruló kereskedéseket és vágóhidat megvizsgálni fürdőorvos segédkezdése mellett és ennek megtörténtéről a következő hó 1-én az alispánnak jelentést tenni köteles, ezenfelül állandó s folytonos felügyeletet köteles gyakorolni a piaci elárúsításra.

5. Örökdi a közrend és csend, a személyes vagyonsbiztonság fellett és ennek megzavarása esetén a szükséges rendőri intézkedéseket és tilalmakat elrendeli.

6. Felügyel a községi rendészetnek pontos teljesítésére s tapasztalt hiányok esetén a községet azok orvoslására felhívja.

7. A büntetendő cselekményeket az illetékes bíróságnak vagy közigazgatási hatóságnak azonnal feljelenteni tartozik és mellőzhetetlen szükség esetén a rendőri előnyomozást és a bűnjelek lefoglalását is eszközölni köteles.

8. Felügyel a kejelgési ügyekre és e tekintetben a fürdő területén gyakorolja mindazon jogokat és teljesíti mindazon kötelezettségeket, melyeket a fennálló szabályok az elsőfoku hatóságoknak kezébe adnak.

9. Gyanus és személyi igazolással élni nem tudó egyének és bárca nélküli kéjnökkel szemben a toloncsabizonylat értelmében jár el s a fertőzöttnek találtakat kórházba szállíttatja be.

10. A fürdőben megforduló házalók könyveit láttatja és engedélyt ad a fürdőben való házalásra.

11. Felügyel a fürdőtelepekre és középületekre.

12. Vezetni és a fürdőigazgatóság által esetleg sajtó alá rendeztetni és kiadni köteles a vendégek névsorát.

13. Gondoskodik arról, hogy a fürdő látogatottsága felől e részben fennálló belügyminiszteri rendelet szerint államrendőri és statisztikai szempontból készítenő kimutatás megszerkesz-

tessék és hogy az, valamint az 1898. évi november 26-án kelt 120.528. sz. belügyminiszteri rendeletben megkivánt és a fürdők kezelősege által elkészített általános évi jelentés és kimutatások a m. kir. központi statisztikai hivatalnak beszolgáltatassanak.

14. A fürdőbiztos tartozik minden év április hó első felében a gyógyhelyen a fürdővendégek befogadására szánt összes lakásokat (szobákat) a vármegyei főorvos, esetleg járási orvos, községi bíró, továbbá a fürdővállalat és háztulajdonosok egy-egy megbízottjával és a fürdőorvossal bejárva megvizsgálni, úgy a kifogástalan, valamint a kifogásolt szobákról jegyzeket készíteni s ha utóbbi május végéig a közegészségügyi és közrendészeti követelményeknek megfelelően helyre nem hozhatnák, a lakhatási illetve kibérlési engedélyt a helyreállítás megtörténteig megtagadni. A határozattal meg nem elégedő fél 15 napon belül az alispánhoz, innen pedig a közigazgatási biztossághoz felelbezzhet. Ha az elrendelt intézkedések építkezéseket vonnának maguk után, ugy ezekre a fennálló építkezési szabályok irányadók.

II. Fejezet.

A fürdők és gyógyhelyek vendégeiről, azok bejelentéséről és az általuk fizetendő díjakról.

5. § Minden idegen, ki június 15-től szeptember 15-ig a vármegye fürdő- és gyógyhelyein 3 napnál tovább tartózkodik, fürdő vendégnek tekintetik és mint ilyen a hatóságilag megállapított díjakat fizetni köteles.

6. § A gyógydíjakat az 1876. XIV. t.-c. 157. §-a 1) pontja értelmében az alispán állapítja meg.

7. §. Három napnál tovább terjedő tartózkodás után az egész időnyre személyenkint:

1. Felnőttek és 10 éven felül gyermekek után 4 korona;

2. 5—10 év körüli gyermekek után 2 korona zenedíj fizetendő.

(Folyt. köv.)

Tan- és nevelésügy.

Meghívó. Az „Udvarhelymegyei tanító-egylet” székelykeresztúri fiókköre *follyó évi május hó 17-én Csekefalván d. e. 9 órakor* kezdődőleg *rendes gyűlést tart*, melyre a tagokat és a tanügy iránt érdeklődőket ezennel tisztelettel meghívom. Tárgyai lesznek: 1. Istentisztelet 2. Gyakorlati tanítást tart a helybeli tanító. 3. Elnöki megnyitó. 4. Kozma Miklós pályanyertes művének felolvasása. 5. Felolvas Gyarmathy Dénes. 6. Mily mértékben van helye a tankönyveknek az osztott és osztatlan iskolában s melyek a jó tankönyv kellékei? c. tételről értekeznek Török Ferenc. 7. Földrajz anyagát ismerteti Szász Ferenc. 8. „Ajóvő tanév előkészítése” c. alatt Ember János kir. tanfelügyelő előadásai tervezetét ismerteti Botos Imre. 9. A Gyerkes Mihály által ismertett „Népnevelési egyesületek” tanulmányozására kiküldött bizottság jelentése. 10. Szaval Darkó Lajos. 11. Indítványok. A tagokat pontos megjelenésre kérem! S z á s z Ferenc, fiókköri elnök.

Meghívó. A „Homoróvidéki Tanítókör” f. évi május 4-én gyűlést tart *Petekén*, az állami iskola helyiségében a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Előző gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Gyakorlati tanítást tart Hermann Ilona helybeli tanító. 4. Felolvas Kiss György jánosfalvi közs. tanító „Miféle okok akadályozzák legtöbb esetben a gyermeket iskolai kötelesegeinek teljesítésében?” című tételről. 5. Szavalt Orbán Imre égei közs. tanító által. 6. Felolvas Pataky József dályai áll. tanító „Milyen családi körülmények között élnek a hazugsághoz szokott tanítványok?” c. tételről. 7. Felolvas Kriza Sándor homoródmási áll. tanító „Mivel szokta tanítványait igaz, őszinte beszédre szoktatni?” című tételről. 8. Ének négyes szólamban, előadják: Kiss Mózes, Derzsi Géza, Deák Mózes, Váry Elek köri tagok. 9. Előadást tart Kiss Jakab derzsi áll. tanító „A rajzoktatás anyaga és módszere körüli újabb mozgalmak” felől. 10. Felolvas Jakab József muzsnai áll. tanító „Az iskola elleni védekezés és az iskola” című tételről. 11. Pénztárnoki jelentés és a tagdíjak beszédése. 12. Jelentések és indítványok tárgyalása. 13. Jövő gyűlés helyének, tárgysorozatának megállapítása. 14. Elnöki zárás. Mely gyűlésre a tanítókör tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Homoródmási, 1905 április hó 18-án. K r i z a Sándor, köri elnök.

Különfélék.

— **Személyi hírek.** Uzoni Béli László nagyküüllővármegyei főispán edes atyjával tegnap városunkban időzött és azután Orosz Lajos cs. és kir. kamarás, szenterzsébeti földbirtokkal vadászatra mentek.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Görgényi Béla helybeli lakost, lapunk tehetséges dolgozóitársát, a marosvásárhelyi kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornoknak nevezte ki.

— **A tavasz biztos eljöttét** hirdették a párhéttel előbb megérkezett fecskék s tegnap óta a Rákóczi-indulót és Kossuth-nótát zengedező verkis. Azonban április neki-nekirugaszkodik s olyan decembert és közbe-közbe jégesőt produkál, hogy erre még ama bizonyos öreg emberek is bámulva csóvágtatják a fejüket. A reggelek és esték tehát még mindig hüvösek, de azért immár csak vége lesz a teljes hat hónapig tartott télnek.

— **Jegyző-egyleti közgyűlés.** Vármegyénk községi és körjegyzői egylete szombaton (e hó 29-én) d. e. 9 órakor a vármegyeház kistermében rendes közgyűlést tart, melynek 9 pontból álló tárgysorozatában több érdekes ügy van felvéve.

— **Szejké-fürdő részvénytársaság.** A husvétünnep alkalmával egy igen előkelő társaságban szó esett a székelyföldi fürdők elhanyagolt állapotáról is. Ezuttal a Székelyudvarhely mellett fekvő Szejké-fürdő jövedelmezősége ügyében egyik kiváló kereskedelmi érzékkel bíró hazánkfia következőképp nyilatkozott: Orbán Balázs báró, midőn a tulajdonát képező Szejké-gyógyfürdő utó-öröklési jogát az E. M. K. E.-re hagyta, bizonyára azt hitte, hogy hazafias cselekedetén kívül a nagy tökével rendelkező egyesület minden eszközzel törekedni fog a páratlan bővizű és még páratlanabb gyógyhatású fürdőt az aláhanyatlás veszélyétől megmenteni. Ez azonban nem így történt, hanem a mérhetlen kincseket érő gyógyviz kihasználatlanul évről-évre a maradiság homályába elvész és így annak sem az örökösök, sem az E. M. K. E., sem pedig a gyógyulást kereső közönség megérdemelt hasznát nem veszi. Az E. M. K. E. az örökösökkel egyetértőleg csekély fáradsággal igen szép dolgokat produkálhatna, ha részvénytársasági alapon fejleszteni akarná a fürdőt. Nem kellene egyéb, minthogy az E. M. K. E. egy beruházási tervezetet készítenne és ennek bemutatásával kapcsolatosan — föntartván magának és az örökösöknek a szokásos alapítói jogokat — megfelelő mennyiségű részvények aláírására iveket bocsásson ki. Rövid idő alatt összegyűlné a szükséges pénz a mai kedvező viszonyok mellett és a most majdnem betiltásnál álló páratlan gyógyfürdő egy csapással a legelőkelőbb és keresettebb fürdők egyike lenne a szükséges ismertető hirdetések által. Ha ez megtörténne, az E. M. K. E. és az örökösök, a részvényesek és a gyógyulást kereső közönség is igen jól járna s a fürdő jövőjét a leggyorsabban biztosítani lehetne. Ajánljuk ezt a figyelemre érdemes eszmét az E. M. K. E. és örökösök megfontolására.

— **A Magyar Könyvkereskedők Egylete** folyó hó 18-án tartott választmányi ülésén, lapunk szerkesztőjét és kiadótulajdonosát, mint a Betegh Pál és Társai törvényszéki bejegyzett könyvkereskedő cég egyik főnökét — méltányolva tíz éves újságírói és a könyvkereskedelem terén kifejtett munkásságát — rendes tagjai sorába iktatta. Ezáltal kiadóhivatalunk és általa a könyvkedvelő közönség mindazon kedvezményekben részesül, amelyek a Magyar Könyvkereskedők Egylete rendes tagjait illetik.

— **A polgári kör közgyűlése.** A székelyudvarhelyi „Polgári Önképző és Segélyző Egylet” folyó évi május hó 7-én d. u. 2 órakor az egyesület nagytermében évi rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az 1904. évi számadások megvizsgálása és a felmentvény megadása. 4. Könyvtár és lottó vizsgáló bizottság jelentése. 5. Tisztviselők és választmányi tagok lemondása és újra választása. 6. Indítványok. Solymossy Endre, elnök.

— **Jézus harcosai.** Erre a névre Székelyudvarhely város hithű katolikus polgárai — az ed-

dig kezünkön levő adatok szerint — 1724, tehát 181 év óta tartanak számat. „Ezen Jézus neve alatti tisztelet tévő társaságot alkotta volt Simo Mihály 1724-be az akkori Jesuista Superior Pater András uram egyetértéséből, hogy örökre fennálljon és virágozzék, s maradékról maradékra kormánytassék az Isten dicséretére s Fejedelmek, és Főb tisztek tisztelettelekre”. Így van ez följegyezve egy 1794-ben keletkezett molyette, de azért jó karban levő bőrtáblába kötött könyvben, amikor is az „ujjonnan felállított zászlót fundálták és az alatt Istenditsőségére Ur napján, és ha szükséges más Innepen is téznek Szolgálatot”. Tehát már az eddigi adatok szerint is — közel kétszáz esztendő óta szokás Székelyudvarhely városában, hogy husvét első napján a polgárság lóháton és gyalogosan buzgó imák és énekek mellett, közben hatalmas pisztoly-lövésekkel, megkerüli a határt. Végül pedig a város főutcáján, a Kossuth Lajos utcán processióval, szent zsolozsmát zengedezve, folytonos lövöldözések között bevonul a hatalmas körmenet; hozván a zsenge buzatermés zöld koszoruját a templomba, hol az ünnepi szent mise alatt hálát mond a Mindenhatóknak a mutatkozó szép termésért. Ezt az ősi szokást gyakorolta most is városunk katolikus polgársága husvét első napján, amikor decemberhez méltó havas esőben is bejárta a határt. A mintegy 25—30 lovas és 150—200 gyalogosból álló határkerülő menetet Szabó Ferenc főcommandans vezette. A Jézus-kápolnában pedig énekes misét Szabó János segédlelkész mondott, aki mise után — szokás ellenére, ösztönözve a hívek látható buzgóságát — igen szép beszédet intézett a jelenvoltakhoz. A kántori funkciót meg Blájer Balázs közs. tanító végezte. Itt említjük meg, hogy a szép multtal bíró „Jézus harcosai” társaság történetének a legrégebb időtől mostanig való összeállítását lapunk szerkesztője tervbe vette s annak írásban és képekben való bemutatásán immár munkálkodik. E helyen is kérjük tehát mindazokat, akiknek erre vonatkozó bárminő adat birtokukban van, hogy azt lapunk szerkesztőjéhez, a kiadandó könyvhöz leendő felhasználás céljából mielőbb beszolgáltatni sziveskedjenek.

— **Új bank városunkban.** A marosvásárhelyi Agrár takarékpénztár Székelyudvarhelyen fiókot nyit, mely üzletkörét a takarékpénztári és banküzlet minden ágára kiterjeszti. Első rangú feladatának tartja azonban olcsó kölcsönök s különösen ház- és földbirtokra nyújtandó amortizációs (törlesztéses) kölcsönök adását. Ez ügyben Tauszik B. Hugó, az Agrár takarékpénztár vezérigazgatója tegnap városunkban időzött és a fiókintézet igazgatóságát meg is alakította. Az igazgatóság tagjaiul Ugron János, Dr Horváth Károly, Dr Solymossy Lajos, Florián Kristóf, Papp Zakor József, Szabó István, Máthé Pál és Dr Válenkai Ferenc kérték fel. Az új bank működését május hóban megkezdik.

— **Igen jól sikerült** műkedvelői színelőadás folyt le városunkban husvét másodnapján a Budapest szálló színháztermében a polgári önképzőkör javára. Gerő Károly „Kis madaram” c. színjátékát adták elő a műkedvelők igen ügyesen. Bátran mozogtak a színpadon és élvezetes estét szereztek a szép számban megjelent közönségnek. Különösen kiváltak Fischer Ferencné, Mayer Margit, Mészáros Zoltán, Kohl István, Schefranek Jozefin, Sándor Ferenc és mások. Fischer Ferenc pedig a sikerült rendezésért valóban elismerést érdemel, ugyszintén a többi szereplők is, akik egytől végig mind betöltötték helyüket. Az előadás bevétele meghaladja a 200 koronát.

— **Méhes felállítás.** A székelykereszturi m. kir. állami tanítóképződe kertjében 1039 K 84 fillérrel előirányzott zárt méhes felállítására f. é. április 18-án árlejítés tartatott a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalban. Ajánlatot tettek Benkő Mihály (Székelykeresztur) 31 százalék, Szabó Ferenc (Székelyudvarhely) 1 százalék, Lázár Lajos (Erzsébetváros) 108 százalék engedéssel, Lázár Lajos erzsébetvárosi vállalkozó ajánlatát fogadták el.

— **Dohány nagyárda bérbeadása.** A székelyudvarhelyi kir. pénzügyigazgatóság által a csikszere dai dohány nagyárda bérbeadására hirdetett versenytárgyalás a pénzügyminiszter rendelkezése folytán további intézkedésig függőben tartatott.

Törvénykezés.

Főtárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknél közelebről megtartott bünyügi főtárgyalások rendén Kovács Áron máréfalvi lakost súlyos testisértés vétségeért 2 havi fogházra és 10 K pénzbüntetésre; Sánta Gergely alsósófalvi lakost súlyos testisértés vétségeért 1 havi fogházra és 10 K pénzbüntetésre; Balácsi Ignác bethlenfalvi 14 éves fiut lopás vétsége miatt javító intézetben eltöltendő 1 évi fogházra és Elekes Ágoston gyergyóújfalvi 14 éves fiut ugyancsak lopás vétségeért javító intézetben eltöltendő 6 havi fogházra ítélte a bíróság. Az ítéletek mind jogerősek.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesülettől. Sz. 130—1905.

Felhívás.

A gazdasági egyesület a székelyföldi miniszteri kirendeltség támogatásával még ez év folyamán egy csikó-legelő létesítését határozta el az esetben, ha elegendő számú csikó bejelentés történik. Egy-egy csikó nyári legeltetése 5—6 koronába, esetleg még kevesebbe kerülne.

Felhívjuk azért mindazokat, akiknek legelőre adható csikók vannak, hogy ezt a p r i l h ó v é g é i g az egyesület titkárnál jelentsék be, mert a létesítés iránti intézkedések csak a kellő számú bejelentés beérkezése után lesznek megtehetőek. Székelyudvarhely, 1905. április 14.

Az elnökség.

Sz. 130—1905

Felhívás.

A gazdasági egyesület tartódi s z ü z g u l y á j á t ez évben is föntartja. Felhívjuk azokat, akiknek szándékuk üszőborjait a legelőre adni, hogy ebbeli szándékukat az egyesület titkárságánál a p r i l i s v é g é i g jelentsék be.

Mint hogy a felvétel korlátolt számban történik, azért kívánatos a minél korábban való jelentkezés.

Székelyudvarhely, 1905. április 14.

Az elnökség.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetőnek. A „Székely-Udvarhely” jubileumi Albuma azért készik, mert a kiadóhivatalnál gyökeres változások történtek. Erről különben „Betegh Pál és Társai” címmel annak idején beszámoltunk olvasóinknak. Új betűk és diszítések, új gép s más felszerelések és berendezések késleltették az Album kiadását. Ezért szives türelmet és elnézést kérünk, mert az Album díszes kiállítása s gazdag tartalmával a várakozásnak bizonyára minden tekintetben megfelel. Rövid és lapunk tíz éves történetéhez alkalmas közleményeket még elfogadunk.

Szám: 2276—905. tlkvi.

Hirdetmény.

Atyha községre nézve az 1892. évi XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a teleknyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §§-ai alapján — ideértve e §§-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. XVI. t.-c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-c. 15. §. b. pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis az 1905. évi november 1-ig bezárólag a teleknyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-c. 16. és 18. §§-ainak eseteiben ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1905. évi november 1-ik napjáig bezárólag a teleknyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban

körülirt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármily irányban sértve vélik, ideértve azokat is, a kik tulajdonjog árnyának az 1889. XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis **1905. évi november 1-ig** bezárólag nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1905. évi április hó 13.

MIHÁLY,

kir. tsvszéki egyesbíró.

HIRDETMÉNY.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság Székelyudvarhelyen a fő, székelykereszturi és Homoród-Okládon közelebről megnyitandó fiókintézetéinél, folyó évi április 1-től a kamatlábat a betáblázott kötelezvények után 7%-ról 6%-ra szállítja le — a váltók és folyószámláknál a kamatláb továbbra is 7 százalék marad — további intézkedésig.

Ezenkívül kötelezvények és váltók után lejáratonként, folyószámláknál negyedévenként 1‰ (1 ezertől) — legkevesebb összegül 20 fill. — leszámítási díjat számít.

Homoród-Okládon a község házának bal-felőli részében a fiókintézet május 1-én működését megkezd.

Székelyudvarhely, 1905 márc. 18

104 10

Az igazgatóság.

Egy leánycseléd (15—16 éves) évi bér mellett szolgálatot nyer Hol? Megmondja a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15.

Eladó háztelek. A Kossuth-utcában 66. szám alatt levő házastelek szabad kézből eladó. Értekezni lehet özv. Likmán Ignácnéval Kossuth-utca 67. sz. 127 2-3

Meghívó.

A Székelyudvarhelyi Zálogkölesön Intézet és betéti pénztár 1905. évi május hó 7-ik napján délelőtt 11 órakor Székelyudvarhelyt hivatalos helyiségében közgyűlést tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívotnak.

Targysorozat:

1. Homoródokládon, Felsősfalván és Székelykereszturon fiókintézet állítása.

2. A fenti fiókintézetekhez aligazgató és igazgatósági tagok választása.

3. Alapszabály módosítás.

A közgyűlésen csak az bir szavazati joggal, ki az alapszabályok 60. §-a értelmében részvegyeinek a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap hivatalos órái lejártáig az intézet pénztárához leteszi.

Az igazgatóság.

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajza, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona. Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

Eladó réti széna egy kazallal. Soly-mossy Endre tanárnál Kossuth-utca 13. sz. a. 133 3--1

Eladó Székelyudvarhely város mellett fekvő belteleknek is alkalmas szántóföld. Felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal. 123 2-4

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszmunkák, valamint címtáblák festésére. Fölvállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos áron. Továbbá **műkedvelő ifjaknak**, kik a festészetben bevezető útmutatást óhajtanak nyerni, **oktatást adok óránként egy korona díjért.**

Gemege-
szőlőt —
számos legfinomabb fajtában, fajtisztán jótállás mellett, ugyszintén a legjobb

Lugasszőlő-gyűjteményt

valamennyi elsőrendű oltványok, szállít a

Küküllőmenti
Első Szőlőoltvány - telep

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, Nagyküküllőmegye. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

UJ VASKERESKEDÉS!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykereszturon, a Kossuth-terén fióküzletet nyitunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrifagerendelyel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerzőszámokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szegyet, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárúkat **legelőnyösebb árban** és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárukra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlván magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely
fióküzlet Székelykereszturon.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Új bóröndök a legnagyobb választékban.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérművekben, kitűnő hazai gyártmányú vásznakban, asztalművekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alszoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szapanok, illatszerek, fog- és ruhakeltek

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

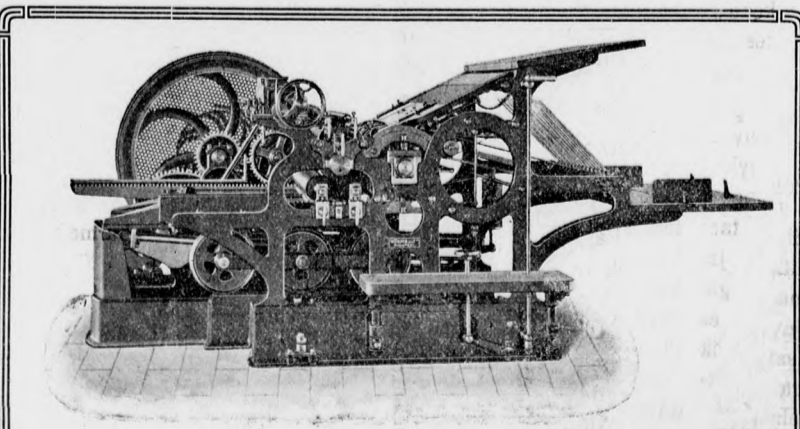
nyomtatványt
és **könyvkötői munkát**

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatványraktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek
papír-, író- és rajzszerek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

c. legelterjedtebb független lap szerkesztősége és kiadóhivatala.